

ЯК НАЛАГОДИТИ КОНСТРУКТИВНИЙ ДІАЛОГ ТА СПІВПРАЦЮ МІЖ ВЛАДОЮ І ГРОМАДОЮ: ПРИКЛАД ПАВЛОГРАДА

Налагодження діалогу, партнерства та співпраці між владою та громадськістю є невід'ємними складовими успіху будь-якої територіальної громади. Діалог виступає як ефективний інструмент обговорення складних або суперечливих питань у житті громади.

Дуже часто люди розуміють наявність діалогу як те, що все робиться так (тоді, там), як (коли, де) вони це бачать. Але діалог – це розмова, висловлення думок та бачення ситуації обох сторін. Інколи це переростає у сварку або перехід «на особистості».

Тож конструктивний діалог – це не просто розмова, а вміння викласти свою позицію без особистих образ та врешті-решт знайти точки дотику або шляхи розв'язання проблеми. Конструктивний діалог можливий лише тоді, коли і громада, і влада мають одну ціль, готові до пошуку рішень і спільної праці.

Місто Павлоград є прикладом того, як можна налагодити конструктивний діалог та кооперацію між владою і громадою. Тому що павлоградська громада і місцева влада мають спільну мету – змінити місто на краще, надати поштовх його розвитку. Це дозволяє навіть у складних питаннях шукати саме шляхи рішень, а не просто скидати «негатив». Йдеться саме про ту активну частину громади, яка готова працювати і втілювати в життя свої пропозиції і бачення. А не про ту, якій все не так, не те, не там, яка вживає вирази на кшталт «всі крадуть», «від мене нічого не залежить», «чому я» — так званих «диванних» експертів, які можуть лише виплескувати свої негативні емоції у фейсбуці.

Цей шлях до конструктивного діалогу павлоградці проходили не один рік. Але якщо його не почати, то ніколи до цього не прийдеш. Громадський актив Павлограда має глибоке коріння і багаторічний досвід. У місті багато дієвих ГО, які відомі своєю діяльністю не тільки у місті, але і у всій Україні – об'єднання шахтарів, афганців, чорнобильців, матерів військових, ОСББ, ветерани АТО, ВПО, спілки осіб з інвалідністю, молодіжні об'єднання. Згуртувати таких сильних людей і такі авторитетні організації – не просте завдання. Кожен має своє бачення, своє розуміння і готовий до активної діяльності. Але якщо не об'єднати їх, на місто замість розвитку чекають безкінечні сварки і скандали, і цим вдало скористаються «чорні активісти», для яких це вдала нагода.

Найпершим і найважливішим кроком до діалогу є спільне розуміння процесів: принципів розподілу повноважень, особливостей прийняття рішень і бюджетів тощо. У Павлограді основний поштовх дало спільне навчання підготовці та процедурі прийняття бюджету, яке пройшли місцеві депутати та активні представники ОГС у 2016 році.

Це підвищення кваліфікації дало можливість активній частині громади не тільки зрозуміти, як формується бюджет, статті витрат, законодавчі норми, але і терміни, порядок прийняття рішень — чому не можна «тут і зараз». Зі спільного усвідомлення процесів почав вибудовуватися діалог. Громадські організації, які мали реальне бажання долучитися до співпраці, вже отримували знання від тих, хто мав практичний досвід.

Громадська рада при Павлоградському міськвиконкомі з 2015 року стала інструментом єднання між ОМС і ОГС: спільні засідання, наради, розгляд важких питань і шляхів їхнього вирішення. Вона стала дієвим інструментом. У процесі її функціонування формувалися принципи і знаряддя конструктивного діалогу влади і громади.

Водопостачання міста – приклад лише одного питання, до вирішення якого були залучені як влада, так і громада.

Будівництво водогону «Дніпро – Західний Донбас» розпочато у 1980 році, а більша частина магістрального водогону із залізобетонних труб Ø1200 м прокладена у 1980-1981 роках. Водогін проектувався з урахуванням наявних на той час енергоємних підприємств міст Синельникове, Павлоград, Тернівка, Першотравенськ та Петропавлівка з перспективою їхнього розвитку. За 40 років з початку будівництва об'єми постачання води підприємством «Дніпро – Західний Донбас» зменшилися майже втричі проти проектних. Крім того, магістральний водогін на 80% відпрацював свій ресурс. Великі втрати води через витоки із-за руйнування труб спричинюють підвищення питомих витрат електроенергії, вартість якої є основною складовою тарифів. За роки експлуатації не проводили комплексну модернізацію підприємства, яка би могла поліпшити стан водогону. Щороку якість питної води погіршувалася, а вартість – збільшувалася. Крім того, траплялися відключення води.

На території Павлограда розташований один з семи водозаборів питної води, унікальних для України (Павлоградський водозабір). Але під час приватизації шахт Донбаською паливно-енергетичною компанією («ДТЕК») були приватизовані і робочі на той час свердловини цього водозабору.

Коли у 2016 році громада підняла питання постачання води, здавалося, що його вирішення просто нереальне. Були задіяні усі можливі інструменти, крок за кроком – звернення від місцевих депутатів, від громадської ради при Павлоградському міськвиконкомі, скликання засідань, відвідування водогону, безперервна робота ОМС в цьому напрямку – і у 2021 році місто Павлоград отримало історично важливий здобуток – безоплатну передачу від ПрАТ «ДТЕК Павлоградвугілля» Павлоградського водозабору місцевій громаді. Також розпочалася процедура передання водогону «Дніпро – Західний Донбас» з державної власності в обласне підпорядкування для проведення модернізації. І це неповний перелік того, що вдалося зробити громаді разом. Зрозуміло, що попереду ще багато справ.

Ще одним яскравим прикладом є виділення землі під сміттєзвалище. Це питання, яке багато років турбує містян і, здавалось, не мало вирішення. Постійний сморід через те, що старе сміттєзвалище повсякчас горить, діймав жителів. Навіть без залучення ОГС окремі активні павлоградці у 2012 році збирали підписи і піднімали це питання. А з 2015 року воно постійно згадувалося на засіданнях громадської ради.

Спочатку всі претензії були спрямовані на керівництво міста. Але в процесі розгляду і обговорень з'ясувалося таке. Старе сміттєзвалище будувалося ще за радянських часів. Зрозуміло, що за старими нормами. Його глибина сягає близько 40 метрів. Сортуння не проводилося. Місцезнаходження – недалеко від міста. Постійні загоряння і неможливість фізично їх загасити. Охочі разом з міським головою навіть організовували виїзди на місце. Були і люди, які не хотіли чути жодних пояснень, натомість тільки дошкуляли уїдливіми коментарями. Помітивши умови для конструктивного діалогу, громада приєдналася до вирішення питання зі сміттєзвалищем. Міський голова постійно доповідав про стан справ і залучав представників громади. Це зменшило градус напруги і спрямувало активність в потрібне русло. Громадська рада надіслала не одне звернення до сусідньої громади, щодо виділення землі під нове сміттєзвалище. Це би дало можливість збудувати новий полігон з дотриманням сучасних вимог і закрити старий, щоб подолати проблему постійного задимлення міста.

І ось наприкінці 2023 року нарешті прийнято рішення про виділення землі. Рішення, до якого стільки років йшли громада і влада разом.

І таких прикладів безліч. Є багато невеликих щоденних питань, які розглядають громада і влада та знаходять спільні рішення. Або тримають їх «на контролі». Як-от якість послуг з перевезення пасажирів, вивезення сміття, благоустрій міста, робота комунальних підприємств. Не можна сказати, що немає складних викликів чи випадків незгоди між сторонами. Таке можливо лише у казці, але ті досягнення, які Павлоград має на сьогодні, підкріплені відкритістю влади (навіть у воєнний час) до звітування і діалогу. Підтвердженням цього є таке:

- щорічні публічні звіти міського голови перед громадою;

- представлення міським головою проєкту бюджету на засіданні громадської ради при Павлоградському міськвиконкомі перед тим, як його виносять на розгляд депутатів міської ради;
- активні дорадчі органи: громадська рада при Павлоградському міськвиконкомі, рада з питань ВПО, молодіжна рада, робоча група з громадської безпеки та соціальної згуртованості;
- до складу усіх робочих комісій, які створюються у міськвиконкомі, залучають представників громадськості (за згодою);
- у складі міськвиконкому з 13 членів – шість представників громадськості.

Принцип ОМС Павлограда – підтримка будь-яких ініціатив, спрямованих на розвиток міста. Про це свідчить і реалізація спільних проєктів: у 2023 році за загального бюджету міста 1 290 млн грн залучено за різними проєктами близько 500 млн грн! В місті діють програми співфінансування для ГО, ОСББ, програми підтримки бізнесу та інші інструменти, скеровані на розвиток активності містян.

Чи є проста відповідь на запитання: як налагодити конструктивний діалог та співпрацю між владою і громадою? – НІ!

Чи досконале законодавство? – НІ!

Якщо є бажання з обох сторін, чи можливо вибудувати діалог? – ТАК! Цей шлях не буде легким, але всім громадам потрібно його проходити.

Коли громада активна і бажає змін на краще – це добре. Але цього замало. Потрібно розуміти повноваження і процедури, щоб сконцентрувати спільні зусилля усіх сторін. Інакше така активність лише заважає. Павлоградці зуміли знайти баланс і скерувати свої зусилля на розвиток міста.

Такі приклади взаємодії потрібно не просто висвітлювати, а брати за приклад для створення (змінення наявних) інституцій, які будуть незалежними і відстоюватимуть інтереси громади. При цьому нестимуть здоровий конструктив у стосунки із владою.

Де згода, там перемога!